

Samtidshistoriska institutets våravslutning med utfärd till Fjäderholmarna, 2012

Samtidshistoriska institutet

Verksamhetsåret 2012

SHI:s verksamhet

Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola är inne på sitt fjortonde verksamhetsår. Forskning, dokumentation och källskapande kring samtidshistorien har varit och tillhör alltjämt under verksamhetsåret 2012 institutets huvuduppgifter.

Våra forskare och lärare är också engagerade i utbildning på såväl grundnivå och avancerad nivå som inom forskarutbildningen. Under verksamhetsåret har också kandidatprogrammet Politik och aktivt medborgarskap som inleddes HT11, varit knutet till lärare vid institutet.

Institutets forskare har bidragit med forskningsresultat och publicerat sig i artiklar, antologier och monografier. Nya forskningsansökningar har utarbetats och ett nytt forskningsprojekt har inletts. Internationella samarbeten har fortsatt och utvecklats.

Verksamheten i form av vittnesseminarier, öppna seminarier och föreläsningar har förts ut till allmänheten, annonserats och rapporterats i media och samverkan med externa samhällsaktörer genomförts.

Föreliggande berättelse vill försöka *sammanfatta* institutets insatser under verksamhetsåret 2012 som också präglats av stora organisatoriska förändringar med ny institutionsorganisering på högskolan samt återflytt av institutet i november till nygamla lokaler i Södertörns högskolas F-hus. Trots dessa förändringar upprätthöll institutet likt tidigare år en intensiv forsknings- och utåtriktad verksamhet.

I berättelsen har av tidsskäl tyvärr inte funnits möjlighet att redovisa institutets och de enskilda forskarnas konferenser, work shops, publikationer, internationella nätverk o dyl. Betrakta rapporten som en sammanfattning av institutets forskning och utåtriktade verksamhet. Vad gäller institutets ekonomi hänvisas till den ordinarie rapporteringen till högskolan och Östersjöstiftelsen.

Huddinge maj 2013

Håkan Blomqvist
Föreståndare

Forskning

Sammanlagt har tjugo forskare och två doktorander bedrivit forskning vid institutet under verksamhetsåret. Forskningsprojekten har finansierats av Östersjöstiftelsen, Vetenskapsrådet, FAS och Stockholm stad. De flesta av projekten har haft en stark östersjökoppling och finansierats av Östersjöstiftelsen. Institutets forskning utgör samtidigt en brygga mellan östersjöinriktade projekt och bredare forskning om politisk kultur, politiska och administrativa processer som jämställdhetspolitik, förvaltning och svensk politik och Stockholmspolitik.

Forskningsprojekt vid SHI 2012

Följande 11 forskningsprojekt var placerade vid Samtidshistoriska institutet under 2012. Projekt som tillkom under perioden markeras med *. Finansiär anges inom parentes.

- Administrationssamhället (Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap). Projektledare: Anders Ivarsson Westerberg (med Anders Forsell/UU) Projektslut 2013

- Den svenska jämställdhetspolitikens institutionalisering (Vetenskapsrådet). Projektledare: Yvonne Hirdman (med Kristina Abiala, Anders Ivarsson Westerberg samt Elisabeth Elgan/SU). Avslutas 2012.
- Driving Forces for Environmental Policy-Making and Capacity Building in the Baltic Sea Region (Östersjöstiftelsen). Projektledare: Simo Laakkonen (med Åsa Casula Vifell) Projekt Slut 2013
- Fredens hav - Perspektiv på militär uppbyggnad, säkerhetspolitisk perception och visualisering i Östersjöområdet 1919-1939 (Östersjöstiftelsen). Projektledare: Fredrik L Eriksson (med Johan Eellend och Piotr Wawrzyniuk) Projekt Slut 2013
- Gammalt statsverk i nya nätverk - svensk förvaltning i kontinuerlig förändring 1940-2005 (Östersjöstiftelsen). Projektledare Anders Ivarsson Westerberg (Med Torbjörn Nilsson och Ylva Waldemarson). Avslutas 2012.
- Idén om den goda [kommunala] arbetsgivaren? (Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS). Projektledare: Ylva Waldemarson (med Rolf Gustafsson/MDH och Maria Cavallin Aijmer/GU) Projekt Slut 2013
- Klaga månde Elektra - Mänskliga rättigheter och könsdiskriminering. Förändrade relationer mellan stat, kollektiv och individ i ett nordiskt östeuropaperspektiv 1980-2009. (Östersjöstiftelsen). Projektledare: Ylva Waldemarson (med Eva Blomberg/SU och Alina Zvinkliene) Projekt Slut 2013
- Makten i Stadshuset - partier och politiker i fullmäktige efter 1945 (Stockholms stad). Projektledare: Torbjörn Nilsson (med Anders Gullberg, Kommitten för Stockholmsforskning och Håkan Forssell/SU) Projekt Slut 2013
- Mellan hav och land - historieskrivning och identitet på Bornholm, Dagö, Gotland, Åland och Ösel ca 1800–2000 (Östersjöstiftelsen). Projektledare: Erik Axelsson (med Samuel Edquist/SU och Janne Holmén) Avslutas 2012
- Myten om "judebolsjevismen" - antisemitism och antikommunism i östersjöperspektiv (Östersjöstiftelsen). Projektledare: Håkan Blomqvist. Avslutas 2012
- The Roma Genocide in Ukraine 1941-44: History, memories and representations (Östersjöstiftelsen)* Projektledare: Piotr Wawrzyniuk (med Andrej Kotljarchuk och David Gaunt) Projekt Slut 2014

Forskningsprojekt vid andra institutioner och lärosäten

Kristina Abiala har under året varit deltagare i projektet Global kapitalism och vardagliga motståndformer i gränssnittet mellan Öst och Väst (Östersjöstiftelsen) under ledning av Mats Lindqvist vid etnologiämnet.

Norbert Götz leder projektet "Nordic Openness: Opportunities and Limits of a Consensual Political Culture", förlagt till Helsingfors universitet i Finland.

Forskare vid SHI under 2012

SHI hade ett tjugotal forskare verksamma i de olika projekten under året, en gästforskare samt en kortare projektanställning för forskningsinitiering (ansökan).

Kristina Abiala
Erik Axelsson
Håkan Blomqvist

Åsa Casula Vifell
Johan Eellend
Fredrik L Eriksson
Norbert Götz
Helena Hill (forskningsinitiering 1 mån)
Yvonne Hirdman (emerita)
Janne Holmén
Anders Ivarsson Westerberg
Andrej Kotljarchuk
Simo Laakkonen
Torbjörn Nilsson
Johanna Ringarp
Werner Schmidt (pensionerad under perioden)
Ylva Waldemarson
Piotr Wawrzeniuk
Alina Zvinkliene
Kjell Östberg

Gästforskare

Samtidshistoriska institutet söker erbjuda gästforskare arbetsrum och en arbetsplats (gärna i samarbete med andra enheter på högskolan). Under 2012 fortsatte Lubna Qureshi från University of Wisconsin att vid institutet bedriva sin forskning om Sveriges utrikespolitiska relationer med USA under efterkrigstiden. Under hösten 2012 gästades också institutet av Carl-Gustaf Scott som forskar på temat "African footballers in Sweden: Race, immigration and integration in the age of globalization".

Forskarutbildning

Rasmus Fleischer, doktorand från Nationella forskarskolan i Lund som bedrivit sin forskning vid SHI disputerade i september på sin omtalade avhandling *Musikens politiska ekonomi*. Sofia Norling doktorand antagen vid Tema Teknik och Social förändring vid Linköpings universitet bedriver sin forskning vid SHI på temat "vetenskap, politik och transformation i Polen" efter 1989, och disputerar HT13.

Rasmus Fleischer

Seminarieverksamhet

Forskarseminariet

Under 2012 ansvarade Anders Ivarsson Westerberg för planering och samordning av SHI:s forskarseminarier för högskolans forskare, lärare och doktorander. Vid dessa presenteras och diskuteras pågående forskning vid institutet och på andra håll samt ansökningsidéer för kommande projekt.

Följande programpunkter genomfördes 2012:

18 januari - "Beredskapspolitik i kalla krigets skugga: Exemplet Svenska Rayon, 1972–1983". Magnus Linnarsson, tidigare verksam vid ämnet historia, Södertörns högskola.

1 februari - "Stad till salu - privatiseringar i Stockholm stad", Anders Ivarsson Westerberg, SHI.

15 februari - "Stockholms identitet och relationer till staten", Torbjörn Nilsson, SHI.

14 mars - Ansökningsverkstad för SHI:s forskare

28 mars - "Kulturpolitikens samtidshistoria", Bengt Jacobsson, Företagsekonomi.

25 april - "Vattenpolitik i Östersjöregionen", Simo Laakkonen och Åsa Casula Vifell, SHI.

9 maj - "Olof Palme och Vietnam", Lubna Qureshi, gästforskare vid SHI.

23 maj - "Den informella makten i Sverige", Stefan Svallfors med projektmedlemmar, Umeå universitet.

19 september - Internt seminarium - SHI:s forskare diskuterar en gemensam bokidé.

3 oktober - Carl-Gustaf Scott, gästforskare vid SHI, diskuterade sin forskning "African Footballers in Sweden: Race, Immigration and Integration in the Age of Globalization".

17 oktober - Fredrik Eriksson, SHI, presenterar en text utifrån aktuell forskning inom ramen för projektet "Fredens hav i hotets skugga".

31 oktober - Vad var det som hände? Internt vittnesseminarium om "1967". Kjell Östberg inleder utifrån sin text i Norstedts svenska historia

12 december - Lubna Qureshi, gästforskare vid SHI, presenterade en text utifrån sin forskning om Olof Palme.

Vittnesseminarier

Till dokumentation och källskapande verksamhet hör institutets vittnesseminarier. Från halvårsskiftet 2011 övertogs ansvarigheten av Fredrik Eriksson som tillsammans med Kjell Östberg under 2012 svarade för följande offentliga seminarier:

16 januari : "Förnyelse eller förfall – svenska försvaret efter kalla kriget"

Ett mycket välbesökt vittnesseminarium i samarbete med Försvarshögskolan. Paneldeltagare var förre ÖB Owe Wiktorin, f d chefen för högkvarteret Johan Kihl, förre försvarsministern Björn von Sydow samt Anders Svärd (C) från försvarsutskottet. Moderatorer och utfrågare var Fredrik Eriksson, SHI samt Gunnar Åselius, FHS.

4 juli: "Varför är vi här? Så skapades en politikens marknadsplats"

Under Almedalsveckan arrangerade Samtidshistoriska institutet ett välbesökt seminarium i Visby inom ramen för Mälardalsrådets seminarieplattform. Medverkade gjorde Klas Eklund, Janerik Larsson, Lena Mellin, Mona Sahlin. Maria Leissner, ordf i SHI:s vetenskapliga råd och Kjell Östberg, SHI, var moderatorer och högskolans rektor, Moira von Wright, välkomnade. Seminariet filmades och finns tillgängligt på

<http://www.youtube.com/watch?v=q3v6JRAsjSk&feature=youtu.be>

4 december: "Strejkkonsten - kulturproduktioner som solidaritet under gruvarbetarstrejken 69/70"

Den 4 december arrangerade Konsthall C och Samtidshistoriska institutet ett vittnesseminarium med utgångspunkt i den vilda strejk som utbröt i LKABs gruvor i malmfälten i Norrbotten i december 1969, och de kulturarbetare som kom att solidarisera sig med gruvarbetarnas kamp för mänskligare arbetsförhållanden. Vid vittnesseminariet möttes dåtidens kulturarbetare för att tillsammans minnas strejken. Varför engagerade man sig? Hur såg relationen mellan kultur och politik ut? Vad

betyder deras arbeten idag? Och hur beskriver de mötet mellan arbetarrörelsen, 68-rörelsen och kulturarbetarna? Deltagare var: Stefan Böhm, teaterledare, regissör och skådespelare, Alf Israelsson, regissör, filmare och fotograf, Hanns Karlewski, bildkonstnär. Fd. medlem i kollektivet Folkets Ateljé, Kajsa Ohrlander, forskare och lärare inom lärarutbildningen vid Stockholms Universitet, Elisabeth Pahlo, författare, dramatiker och skådespelare samt Margareta Vinterheden, psykolog och filmare. Samtalet modereras av Kjell Östberg och konstnären Ingela Johansson, som ställde ut på Konsthall C.

Öppna seminariet

En annan viktig del av institutets publika verksamhet utgörs av de öppna seminarierna där aktuell forskning och samtidspolitiska frågor belyses för studenter och allmänhet. Under 2012 hölls fem sådana seminarier, flera med mycket god publik tillströmning. Ansvarig för planering och genomförande av dessa seminarier var under våren 2012 Johanna Ringarp och ledningsgruppen under hösten.

9 februari: "Genus, makt och politik"

Vad innebär politik och aktivt medborgarskap ur ett genusperspektiv? Historiskt har jämställdhetspolitiken varit ett framträdande område inom den svenska politiken, men hur ser framtiden ut? Lena Sommestad, ordförande för S-kvinnorna, talade om dagens situation och det socialdemokratiska kvinnoförbundets visioner med Lena Wängnerud, statsvetare, Göteborgs universitet som kommentator. För studenter från programmet Politik och aktivt medborgarskap ingick seminariet i undervisningen.

7 juni: "Så förändrade vi det politiska landskapet"

Ulrica Schenström, tidigare statssekreterare, under 2012 kommunikationsrådgivare, berättade om arbetet med att skapa Nya Moderaterna och om hur läget är idag. Kommentator var Ilija Batljan, tidigare bl.a. socialdemokratiskt landstingsråd i Stockholm, och kommunalråd i Nynäshamns kommun, vice VD för Rikshem AB och ordförande i Södertörns högskolas styrelse. "Godmorgon, världen!" P1, gjorde ett inslag om moderaternas omvandling där en intervju med Ulrica Schenström och Torbjörn Nilsson i samband med seminariet finns med:

<http://sverigesradio.se/sida/play.aspx?ljud=3978679&t=654>

Seminariet kombinerades också med Politikprogrammets våravslutning där studenterna berättade för Ilija Batljan med flera om vad deras studier betytt för deras samhällsaktivitet. På bilden t v är det Zahra Ali Hussein som talar om arbetet för att engagera unga i uppbyggnaden av hennes förort. Maria Leissner ordförande i institutets vetenskapliga råd deltog och brandtalade för programmet.

19 oktober: "Kongo - från kolonialism till idag"

David Van Reybrouck, författare och forskare, talade utifrån sin bok *Kongo - en historia* som 2012 utkom på svenska. Boken skildrar Kongos utveckling från 1850-tal fram till idag och tar upp exploatering, kolonisering, folkmord och krig. Boken bygger mycket på intervjuer. En av de personer Van Reybrouck intervjuat i boken när denne satt fängslad i Kongo under mycket svåra förhållanden, författaren Marc Antoine Vumilia, kom som politisk flyktning till Sverige och medverkade under föreläsningen som arrangerades i samarbete med förlaget Natur & Kultur. Seminariet samordnas med studentkårens dag om Afrika.

27 november: Norrmalmstorgsdramat - Stockholmssyndrom, genus och den nationella nostalgin

Den 27 november höll institutet ett öppet seminarium om Norrmalmstorgsdramat 1973. Seminariet ingick som en del i ett forskningsprojekt "**Svensk demokrati under kris - från Norrmalmstorg till tsunamin**" under ledning av statsvetaren Cecilia Åse, gästforskare vid Samtidshistoriska institutet. Projektet finansieras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och är förlagt till Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. I projektet undersöks hur relationen mellan demokrati och nationalism ser ut under påfrestande och dramatiska politiska skeden. Deltagare var: Madeleine Kleberg, medie- och kommunikationsvetenskap, Stockholms universitet, Hanna Olsson, författare och terapeut, Stockholm, Tove Pettersson, kriminolog, Stockholms universitet, Cecilia Åse, statsvetare, Stockholms universitet och Kjell Östberg.

Sveriges historia 1920–1965, hur skriver man den?
Seminarium 14 dec kl 13-16.
Södertörns högskola, MB505.

Frå entré: Ingen föranmälan.
Mer information: www.sh.se/shi
Använt i: Samtidshistoriska institutet
i samarbete med bokförlaget Norstedts.

14 december: Hur skriver man Sveriges historia åren 1920-1965?

Den 14 december anordnade institutet ett öppet seminarium med historieprofessor Yvonne Hirdman som var huvudredaktör för volym sju i Norstedts nya flerbandsverk om svensk historia, kommentatorer var skribenten Lena Andersson och statsvetaren Tommy Möller, Stockholms universitet. Håkan Blomqvist modererade.

Dokumentation

En huvuduppgift för institutet är dokumentation och källskapande, vilket bland annat sker genom institutets politikerintervjuer (s k elite oral history med Ylva Waldemarson som ansvarig), samarbete med Riksdagsbiblioteket (Ylva Waldemarson och Torbjörn Nilsson) samt i form av dokumentation av vittnesseminarierna. Dessa sparas digitalt och utges

efter hand i institutets skriftserie (nedan).

Samtidshistoriska frågor

Samtidshistoriska frågor är Samtidshistoriska institutets egen skriftserie som i första hand publicerar utskrifter från institutets vittnesseminarier. Under verksamhetsåret 2012 utgavs, med Fredrik Eriksson som redaktör, två skrifter i serien. Nr 23 "Rivstart för Sverige – Alliansen och maktskiftet 2006" behandlar alliansens sk "äntringsstyrka" och dess förberedelser att ta över den politiska makten efter valet 2006. Den baseras på vittnesseminariet med samma rubrik som hölls i september 2011. Nr 24, "Det började i Polen – Sverige och Solidaritet 1980-81" behandlar stödarbetet från svensk fackföreningsrörelse för den polska fackföreningsrörelsen Solidaritet och utgör dokumentation av ett vittnesseminarium i december 2010.

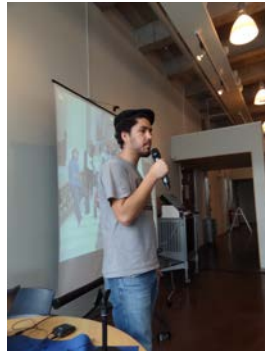
Utbildning

Under verksamhetsåret 2011 startade kandidatprogrammet "Politik och aktivt medborgarskap" med

programansvarig Kjell Östberg samt Håkan Blomqvist vid institutet. Det gemensamma grundåret varade till sommaren 2012 varefter programstudenterna delade in sig i sina huvudämnen för HT12: Statsvetenskap, Sociologi, Idéhistoria och Historia med samtidshistorisk inriktning. Programmet har flitigt varvat traditionell undervisning med studiebesök och "vandringar i maktens korridorer" och till andra platser. På bilden föreläser Håkan Blomqvist om Slussens historia under en temakurs om politiska processer. Bildkollaget nedan är från basårets avslutning då studenterna till ett bildspel berättade om sina erfarenheter av

programmet och varför det borde följas av förnyat intag istället för att bli en engångsföreteelse.

Samverkan

Institutets forskare är aktivt verksamma i många sammanhang utanför högskolan vad gäller föreläsningar, framträdande i media, uppdragsutbildningar mm. Till ett av de återkommande evenemangen hör det årliga samarbetet med Tyresö kommun sedan 2006 där institutet står för programmet och kommunen för arrangemanget.

Tyresö historiedag 11 maj

I maj genomfördes traditionsenligt Tyresö historiedag på Kumla herrgård i Tyresö med fyrtiofem lärare från grund- och gymnasieskolor i Stockholms län. Professor Klas Åmark från SU keynotetalade

Vinets historia på Tyresö historiedag

om Sverige och nazismen, i övrigt var det forskare från Södertörn som gällde: Anders Ivarsson Westerberg förklarade hur vi administrerar ihjäl oss. Torbjörn Nilsson visionerade om möjliga äktenskap mellan skönlitteratur och historia. Susanne Olsson från religionsvetarna belyste den arabiska våren och Fredrik Erikssons odysse i vinets historia – från antiken till våra dagar - bejublades med sältad provsmak – och mersmak!

Samtidshistoriska institutets ledning, organisation och administration

Samtidshistoriska institutet är ett forskningsinstitut som under 2012 tillhörde Institutionen för Genus, kultur och historia.

Ledning

Föreståndare

Institutets föreståndare var under året Håkan Blomqvist som delar sin tid mellan föreståndarskap (50%) och forskning (50%). Mari Gerdin var biträdande föreståndare (50%) och ansvarade tillsammans med Blomqvist för institutets verksamhet.

Ledningsgrupp

Samtidshistoriska institutets ledningsgrupp bestod under året av Håkan Blomqvist, Mari Gerdin, Norbert Götz, Ylva Waldemarson, Fredrik Eriksson, Kjell Östberg och Anders Ivarsson Westerberg.

Vetenskapligt råd

Institutets vetenskapliga råd med företrädare för politik, media och akademi, som tillsattes 2011 fortsatte att verka under året och bestod av:

Ordförande är Maria Leissner, ambassadör för demokratifrågor vid Utrikesdepartementet.

Ledamöter: Pär Frohnert, prefekt för Historiska institutionen, Stockholms universitet.

Barbro Hedvall, författare, f d ledarskribent på Dagens nyheter.

Torbjörn Nilsson, politisk redaktör, Fokus.

Hanna Ojanen, Senior Fellow, The Finnish Institute of International Affairs, Finland.

Charlotte Tornbjer, studierektor, Historiska institutionen, Lunds universitet .

Maria Leissner

Administration

Mari Gerdin arbetade under 2012 som informatör på 50% av heltid. Lena Hansson var institutets ekonomi- och personalhandläggare med ansvar för personal- och ekonomiadministration. Johan Olsson arbetade deltid med ekonomi- och personalassistentuppgifter, samt evenemangsadministration.

./.